Manchester, England

25TH JUNE, 2022

3RD TECH-FEST-22

International Multidisciplinary Conference

Conferencea
Virtual International Conferences

Technology

Social Sciences **Humanities**

Education **Management**

www.conferencea.org

Articles

1. Sagatov K.S, Isyanov R.R

1-3

MARIUS PETIPA BALLETS ON THE STAGE OF THE ALISHER NAVOI THEATER

2. Melibaeva Ruzahon Nasirovna

4-6

THE ROLE OF PSYCHOLOGICAL DIAGNOSIS IN CLINICAL PRACTICE

3. Tokhtasimov Sh.M, Sadinov S.B

7-9

THE SIGNIFICANCE OF DIAGHILEV'S «RUSSIAN SEASONS» IN THE DEVELOPMENT OF CHOREOGRAPHIC ART

4. F.Ismailov, A.Yusupov

10-12

UMUMIY O'RTA TA'LIM MAKTABLARIDA JISMONIY TARBIYA DARSLARI VA SPORT MASHG'ULOTLARINI ILMIY TASHKIL QILISHNING PEDAGOGIK ASOSLARI JISMONIY TARBIYA DARSLARIDA YUKLAMANING XUSUSIYATLARI

5. Yursinboyev Jahongir Mehrojidin o'g'li

13-15

ARABLARNING O'RTA OSIYODA HUKMRONLIGINI O'RNATILISHI

6. B. Dj. Davrambekov

16-19

SPIRITUAL ENLIGHTENMENT AND PHYSICAL MATURITY ARE THE MAIN CRITERIA OF THE IDEA OF A PERFECT MAN

7. Tamara Kavilova, Nargiza Yakhshilikova, Makhmuda Zokirova

20-21

THE CURRENT POSITION OF SOCIOLINGUISTICS WITHIN THE LINGUISTICS

8. Tamara Kavilova, Gulnoz Murotova, Nargiza Yakhshilikova

22-23

LANGUAGE FLOWS IN URBAN SOCIOLINGUISTICS

9. Sh. Pardayeva, M. Pardayev, G. Umrzoqova, N. Uralova.

24-25

INTERCOMPREHENSION IN THE DIDACTICS OF FOREIGN LANGUAGES

10. Abaeva Nino Chermenovna

26-29

THE ROLE OF STUDENTS' INDEPENDENT WORK TO CREATE PRESENTATIONS IN THE MICROSOFT POWERPOINT FORMAT IN THE DEVELOPMENT OF LANGUAGE AND INFORMATION COMPETENCE

11. Tuychiev Ashurali, Maxmudov Javlonbek

30-34

METHODS OF CONDUCTING CHILDREN'S SPORTS GAMES

12. Kim V.G., N.Otakuziev

35-40

AGE CHARACTERISTICS OF YOUNG FOOTBALL PLAYERS AND CHANGES OCCURRING IN THE BODY UNDER THE INFLUENCE OF FOOTBALL

13. Nuraliyeva Farangiz Baxtiyor qizi, Sharofiddinov Nozimjon O'ktam o'g'li, Raxmonqulovqulov Akmal Obloqul o'g'li

41-43

ECONOMIC DEVELOPMENT AND IMPACT ON THE ENVIRONMENT

14. Ilesaliev D.I , Shikhnazarov J.A,, Saidivaliyev SH.U,, Abduraximov O.O'

44-46

JUSTIFICATION OF THE AREA OF APPLICATION OF THE CONTAINER-PLATFORM ACCORDING TO THE ETSNG CODE

15. Ilesaliev D.I , Saidivaliyev SH.U, Abduraximov O.O'

47-51

STUDIES OF THE FUNCTIONING OF THE SYSTEM OF INTERMODAL TRANSPORTATION OF BULK CARGO

16. Saidivaliyev SH.U,, Ilesaliev D.I ,, Abduraximov O.O'

52-54

SLOW MOVEMENT OF THE WAGON AT THE PLACE OF BRAKING BECAUSE OF WIND RESISTANCE

17. Abdug'aniyev Shohruh Oxunjon o'g'li, PhD.Nasriddinov Azizbek Shamsiddinovich, Niyozaliyev Quvonchbek G'ayratali o'g'li, Ibroximov Rustamjon Habibjon o'g'li

55-57

ICHKI YONUV DVIGATELLARIDA VODOROD YONILG'ISIDAN FOYDALANISHNING ISTIQBOLLARI.

18. Isxaqova Ra'noxon Abdullajanovna

58-61

JUN TOLASIDAN MAHSULOT ISHLAB CHIQARISH KORXONLARINING OLDIDA TURGAN ASOSIY VAZIFALAR

19. Gulruxbonu Zulunova Bobirmirzo qizi

62-63

MADANIY SAYOHATLAR ORQALI KICHIK YOSHDAGI MAKTAB O'QUVCHILARINI VATANPARVARLIK RUHIDA TARBIYALASH

20. Ibragimova Nafisa Sobirovna

64-67

O'ZBEK DAVLAT HUJJATCHILIGINING TARAQQIYOT BOSQICHLARI VA RASMIY USLUBDAGI NUTQNING O`ZIGA XOS LINGVISTIK XUSUSIYATLARI

21. Oripova Kamolaxon Erkinjon qizi

68-70

THE CONCEPT OF "DISCOURSE" IN LINGUISTICS AND ITS LINGUISTIC INTERPRETATION

22. Naeem Allah Rakha

71-75

LEGAL REGULATION OF DIGITAL ECONOMY IN EU AND IMPLEMENTATION OF EU EXPERIENCE IN UZBEKISTAN

23. Sharipova Yulduzkhon Olim qizi

76-80

THE IMPORTANCE OF SENTOB ECOTURISTIC TOURISM IN UZBEKISTAN'S TOURISM

24. Tojiaxmedova Muyassarkhon Khaydarovna

81-84

MUSEUMS a FACTOR OF REVIVALING HISTORICAL MEMORY

25. Axchaboyev Quvonchbek Xayrullo o'g'li

85-88

TA`LIM JARAYONIDA O'QUVCHILAR BILIMINI NAZORAT QILISHDA EASYQUIZZY-TEST TUZUVCHI O`ZBEKCHA DASTURIDAN FOYDALANISH

26. АЛИЕВА ДИЛАФРУЗ МУХТАРОВНА, ИРМАТОВ ШАВКАТ АНВАРОВИЧ

89-91

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ КОНТРОЛЯ ЗА ПРЕПОДАВАНИЕМ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА ПРИ ПОДГОТОВКЕ ДЕФЕКТОЛОГИЙ БУДУЩЕГО.

27. Jahongir Kucharov Ovlayarovich

92-93

QISHLOQ XO'JALIGIDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKCHILIGI ASOSIDA MALAKALI KADRLAR TAYYORLASH MASALALARI

28. Mukhamedov Sherzod

94-96

EDUCATION AS AN INVESTMENT IN THE FUTURE

29. Erkinova Nodira Ma'murjon qizi

97-99

MAKTAB DARSLARIDA PUNKTUATSIYA BO'LIMINI O'QITISHNING ASOSIY MASALALARI

30. Зайнидинова Чарос Муксумходжаевна

100-103

ХАЛК ТАБОБАТИНИНГ ИЛМИЙ ТИББИЁТДАГИ ЎРНИ

31. Зайнидинова Чарос Муксумходжаевна

104-108

АНЕМИЯ ВА ТЕМИР ТАНКИСЛИГИ, УЛАРНИНГ ЭТИОЛОГИЯСИ, ПАТОГЕНЕЗИ ВА ФАРМАКОТЕРАПИЯ АСОСЛАРИ

32. G. Kurbanbayeva, D. Khadjieva

109-111

CATEGORY OF MODALITY THROUGH CULTURAL CONCEPTS IN FICTIONAL PROSE

33. Мансурбекова Феруза Гайратовна

112-118

YOSHLARDA XOR SAN'ATI HAQIDAGI DASTLABKI BILIM VA KO'NIKMALARNI SHAKLLANTIRISHNING ENG SAMARALI USULLARI

34. Саодат Музафарова

119-123

МАКТАБДАН ТАШҚАРИ ТАЪЛИМ ТИЗИМИДА ВОКАЛ-ХОР ИЖРОЧИЛИГИ ЙЎНАЛИШИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ МАСАЛАЛАРИ

35. Маманова Севинч Масрур қизи

124-128
ЛИЧНОСТНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ПЕДАГОГОВ С РАЗНЫМ СТАЖЕМ РАБОТЫ

36. Mamanova Sevinch Masrur qizi, Xolmatov Islomjon G'ulom o'g'li

129-133
THE SPECIFICITY OF THE SEMANTIC ORIENTATIONS OF STUDENTS CHOOSING THE PROFESSION OF A TEACHER

37. Mamanova Sevinch Masrur qizi

134-138
PERSONAL CHARACTERISTICS OF TEACHERS WITH DIFFERENT WORK EXPERIENCE

Mamadaliyeva Aziza Mansurjon qizi, Malikova Sevara Samatovna

38. 139-141
O'ZBEK QO`SHIQCHILIK JANRIDA ADABIY TIL ME`YORLARI HAMDA SHEVANING AHAMIYATI

39. Malikova Sevar Samatovna

142-147
O'ZBEK KOMPOZITORI MUSTAFO BAFOYEV IJODIDA XOR YOZUVINING OZIGA XOS HUSUSIYATLARI

40. Буриев Мусурман Буриевич

148-151
ВЕЛИКИЙ УЧЁНЫЙ ВОСТОКА, АВИЦЕННА

41. Q. Sattarov , Va R. Tilavov

152-154
ZAHIRANI BOSHQARISH MASALASI UCHUN DASTURIY TAMINOT

42. Ережепова Бибисара Абибуллаевна

155-160
ХИЗМАТЛАР СОҲАСИ РЕСУРС САЛОҲИЯТИДАН САМАРАЛИ ФОЙДАЛАНИШДА АЁЛЛАР БАНДЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШНИНГ АҲАМИЯТИ

43. Аннакулов Оловуддин Шавкат ўғли

161-165
СПОРТ АГЕНТЛАРИ ФАОЛИЯТИНИНГ ЎЗИГА ХОС ВА ФАРҚЛИ ТОМОНЛАРИ

44. Bakhodirova Gulruh Bakhodirovna

166-170
THE ROLE OF SECTORAL LEXIS IN THE DEVELOPMENT OF THE FORMAL LANGUAGE

45. Ассистент Д. К., Магистрант Д. Б.

171-176
ВОЗДЕЙСТВИЯ УЛЬТРАФИОЛЕТОВЫХ ЛУЧЕЙ НА МЕХАНИЗМ ОБРАЗОВАНИЯ ПОПЕРЕЧНЫХ ПРОСТРАНСТВЕННЫХ СВЯЗЕЙ КОМПОЗИЦИЙ ПОЛИЭТИЛЕНА

46. Ubaydullayeva Jamila Khurramovna, Ko'charova Dildora Karim qizi

177-179
ERKIN A'ZAM SUHBATLARI

47. Saydalieva Shakhlo Samikovna

180-186
ADVANTAGES OF SOLAR ENERGY AND HOW IMPORTANT IT IS FOR FUTURE ENERGY

48. Ravshanov Islom Akmal o'g'li

187-194
MINIMAKS TIPIDAGI SILLIQMAS OPTIMALLASH MASALASINI YECHISH USULI HAQIDA

49. Botirova Khilola Tursunbaevna, Abduqayumova Begoyim Ahmadillo qizi

192-194
PERFORMANCE OF ROMANTIC WORKS

50. Botirova Khilola Tursunbaevna, Shohjahon Mavlonov Hosilbek oglu

195-198
WORK ON PERFORMANCE TECHNIQUES

51. Mamatova Zilolaxon Xabibulloxonovn

199-202
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR SHAROITIDA INFORMATIKA FANINI OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA INNOVATSION PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANIB O'QITISH

52. Абдувахобов Аброрбек Бахтиёржон ўғли

203-206
ИШЛАБ ЧИҚАРИШ КОРХОНАЛАРИ СИФАТ ТИЗИМИГА МЕС ТИЗИМИНИ ЖОРИЙ ҚИЛИШ

53. Манзура Юнусова

207-213

МАҲАЛЛА ГЕНЕЗИСИ

54. Nazarmatova Yorqinoy

214-217

TERMINLAR TAHLILI

55. Sitora Muxtorovna Abdupattayeva, Baxtiyar Xushbakovich Amanov

218-226

SOYA (GLYCINE MAXIM) O'SIMLIGINING XORIJIY VA MAHALLIY NAMUNALARIDA URUG' UNUVCHANLIGI

56. Majidov Nurmuxamad Najmitdinovich, Qayumov Dilshod Abdug'ofur o'g'li, Dehqonov Boburshoh Mahmudjon o'g'li

227-229

SUV ISTE'MOLI UCHUN IQTISODIY SAMARADOR QURILMA

57. Насимов Абдулла Муродович, Абдурахманов Илхом Эргашбоевич, Холмурзаев Фаррух Фахриддинович, Хайруллаев Нийатжон Фарходович

230-235

РАЗРАБОТКА СЕНСОРНОГО ДЕТЕКТОРА СЕРОВОДОРОДА И ИЗУЧЕНИЕ МЕТРОЛОГИЧЕСКИХ ХАРАКТЕРИСТИК

58. Muzaffarova Sevara Bolbekovna

236-238

PRE-SCHOOL EDUCATION INSTITUTIONS IN THE CHILDREN OF SPIRITUAL NURTURING MORAL QUALITIES

59. Botirova Khilola Tursunbaevna, Vladimir Nojkov

239-241

PREPARING STUDENTS FOR ORCHESTRAL ACTIVITIES

60. Umarova Lola Baxriddinovna

242-244

ALISHER NAVOIYNING "NASOYIM UL-MUHABBAT" ASARIDA TASAVVUFIY TUSHUNCHALARNING MA'NOLARINI O'RGANISH

61. Khakimova Dilnozaxon Sa'dulla qizi, Butayev Eldorbek Khomitjonovich

245-247
CREATING AN INTERBASE DATABASE

62. Каюмов Дилшод Абдугофур угли, Дехконов Бобуршох Махмуджон угли

248-252
СТРУКТУРА СИСТЕМ ПОДДЕРЖАНИЯ НОРМИРУЕМЫХ ПАРАМЕТРОВ В ПОМЕЩЕНИИ

63. Тошпўлатов Ойбек Нодирбек ўғли, Саломова Машхура Араббой қизи, Косимов Хусанбой Хайдарович

253-255
ПАХТАНИ ТАБИИЙ ХУСУСИЯТЛАРИНИ САҚЛАГАН ҲОЛДА УНИ ҲАВОДАН АЖРАТИШ ТЕХНОЛОГИЯСИНИ ИШЛАБ ЧИҚИШ

64. Raxmatova (Abduraxmanova) Muxtasarxon Fazlitdin qizi

256-268
ВЛИЯНИЕ ПАНДЕМИИ НА ТЕКСТИЛЬНУЮ И ШВЕЙНО-ТРИКОТАЖНУЮ ОТРАСЛИ УЗБЕКИСТАНА И МИРОВОЙ ТЕКСТИЛЬНЫЙ СЕКТОР ЭКОНОМИКИ

65. Васильченко Ольга Анатольевна

269-273
НЕКОТОРЫЕ ОСОБЕННОСТИ ЭСТЕТИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ МОЛОДЕЖИ ПОСРЕДСТВОМ МУЗЫКИ

66. Г.Т.Исмоилова

274-279
ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ МАҲСУЛОТЛАРИНИ САНОАТ УСУЛИДА ҚАЙТА ИШЛАШ ЗАНЖИРИДА КООПЕРАЦИОН АЛОҚАЛАРНИ МУСТАҲКАМЛАШ ЙЎЛЛАРИ

67. Komola Murodkhujayeva, Naima Sodikova

280-287
TEXNIK TO'QIMALARINING KLASSIFIKATSIYASI VA QO'LLANILISH SOHALARINI TAHLILI

68. So'fiboyeva Gulchexra Mamurjonovna

288-291
BOSHLANG'ICH SINF O'QUVCHILARINING FAZOVIY TASAVVURINI RIVOJLANTIRISHDA SHARQONA ME'MORIY OBIDALARNING O'RNI

69. Ro`zmetova Surayyo Baxtiyor qizi

292-297

RASSOMLIK SAN’ATIDA OQIM VA YO`NALISHLARNING MUHIM JIHATLARI

70. Khudoiberdieva Guzaloy, Khujakulov Uktam

298-300

FOREIGN EXPERIENCE IN EFFECTIVE PERSONNEL MANAGEMENT (JAPAN EXAMPLE)

71. Fazliyeva Zebo Kamarbekovna

301-305

KHOREZM FOLK DANCES AND FOUNDERS

72. Сапарниязов Нурпулат

306-310

РОЛЬ КОНФЕДЕРАЦИИ РАБОТОДАТЕЛЕЙ В СОЦИАЛЬНОМ ПАРТНЁРСТВЕ В УЗБЕКИСТАНЕ

73. Холиқулова Шахноза Боймухамматовна

311-313

ҚУЙИ ЗАРАШОН ВОҲАСИДА КИЧИК БИЗНЕС ВА ХУСУСИЙ ТАДБИРКОРЛИКГА ЭЪТИБОРНИНГ КУЧАЙИШИ ТАРИХИДАН

74. Ғаниев Камолдин Халилович, Мирзалиев Абдужаббор Маматюсуф ўғли, Эсоналиев Одилжон Боходиржон ўғли

314-317

ТЕРМИТЛАРНИНГ БУЮМ ВА МАТЕРИАЛЛАРГА ЗАРАР КЕЛТИРИШ ХУСУСИЯТЛАРИ

75. Бердиева З. С.

318-321

АНТРОПОНИМЫ И ИХ ИСТОРИЯ РАЗВИТИЯ ПОД ВЛИЯНИЕМ ИСТОРИЧЕСКОГО ИЗМЕНЕНИЯ ОКРУЖАЮЩЕГО МИРА

76. Baxtiyor Abduraxmon O'g'li

322-325

AKUSHERLIK FANI TUSHUNCHASI, UNING RIVOJLANISH TARIXI, DEONTOLOGIYA ASOSLARI

77. Rakhmatova Feruza Qudrat qizi

326-330

INFORMATION COMMUNICATIONS IN THE ESTABLISHMENT AND MANAGEMENT OF CULTURAL AND ART INSTITUTIONS

78. Asrakulova Adiba Nabievna

331-336

ISSUES OF ECONOMIC THINKING IN THE ACTIVITIES OF SOHIBQIRAN AMIR TEMUR

79. Тўраев Дилмурод Рўзимуродович

337-345

ИЧКИ ИШЛАР ОРГАНЛАРИДА АХБОРОТ-ТАҲЛИЛ ФАОЛИЯТИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШНИНГ АҲАМИЯТИ

80. Насруллаева Гулчехра

346-349

ЖИЗНЬ И ТВОРЧЕСТВО С.А. ЕСЕНИНА

81. Abdumo`min Mamtaliyev

350-351

FARIDA AFRO`Z SHE`RIYATIDA FOLKLOR AN`ANALARI

82. Axmedova Maloxat Ergashevna

352-357

MUSTAQIL O'QITISHNING FILOLOGIK TA'LIM IMKONIYATI

83. Gafurova Mushtariy

358-361

ECOLOGY AS AN OBJECT OF LINGUISTIC RESEARCH

84. Khushnudova Dilnura, Yakubov F. J.

362-365

TEACHING GRAMMAR WITH FUN LEARNING GAMES AMONG YOUNG LEARNERS IN TEACHING FOREIGN LANGUAGE

85. Шамсутдинова Комилахон Дилшдхон қизи

366-372

ЦИФРОВАЯ ЭКОНОМИКА: ПРОБЛЕМЫ И РЕШЕНИЯ

86. Radjabova Zuxra Mirzotilloyevna

373-378

1.4. KASB TANLASH FAOLIYATINING ASOSIY PSIXOLOGIK MUAMMOLARI

87. Umrzaqov Islomjon Isroilovich

379-385

DESCRIPTION OF THE SPECIAL PROPERTIES OF THE SOUTHERN GOTHIC IN THE WORKS OF WILLIAM FAULKNER

88. Turg`unboyeva Maxliyo Ikrom qizi

386-392

MODERN METHODS IN ENGLISH LANGUAGE TEACHING METHODOLOGY

89. Жалолиддин Алишер ўғли Нурқулов

393-396

ИНФОРМАТИКА ВА АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ ФАНИНИ ЎҚИТИШ ЖАРАЁНИДА КОМПЕТЕНЦИЯВИЙ ЁНДАШУВГА АСОСЛАНИШ

90. Нурқулов Жалолиддин Алишер ўғли

397-401

ЗАМОНАВИЙ АХБОРОТ КОММУНИКАЦИЯ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ АСОСИДА БОШҚАРУВ ТИЗИМЛАРИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ

91. Galiyev Tahir

402-405

DEVELOPMENT OF FREE ECONOMIC ZONES

MUSTAQIL O'QITISHNING FILOLOGIK TA'LIM IMKONIYATI

Axmedova Maloxat Ergashevna
P.F.N. Dotsent Toshkent Tibbiyot Akademiyasi

Annotatsiya

Filologik ta'limda talabalarning mustaqil oquv topshiriqlarini rivojlantirishda kredit-modul` tizimiga o'tishning amaldagi holati va istiqbollari, oliy ta'lim muassasalarini ilg'or jahon tajribalari asosida kredit-modul tizimining tamoyillari, ta'lim oluvchi, ta'lim natijalarini tan olinishi. Ta'lim traektoriyasini mustaqil shakllantirish imkoniyatini yaratilishi va akademik mobillik, baholarning to'planib borilishi, Professor-o'qituvchi, talabalarning fanga qiziqishi, hamda aniq belgilangan baholash tizimini joriy etilishi maqsadga muvofiq ekanligi asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: pragmatik, pedagogik xususiyatlar, oliy ta'lim, o'zbek tili o'qitish metodikasi, zamonaviy o'qitish talablari, o'quv topshiriqlari, nutqiy kompetensiya

ФИЛОЛГИЧЕСКИЕ ВОЗМОЖНОСТИ ОБУЧЕНИЯ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ

АННОТАЦИЯ

Современное состояние и перспективы перехода на кредитно-модульную систему развития устной компетенции студентов высшего филологического образования, принципы кредитно-модульной системы вузов на основе передового зарубежного опыта, признания результатов обучения. Обоснована академическая мобильность, накопление оценок, заинтересованность преподавателей и студентов в науке, а также введение четко определенной системы оценивания.

Kalit so'zlar: pragmatik, pedagogik xususiyatlar, oliy ta'lim, o'zbek tili o'qitish metodikasi, zamonaviy o'qitish talablari, o'quv topshiriqlari, nutqiy kompetensiya.

PHILOLOGICAL –EDUCATIONAL OPPORTUNITY OF INDEPENDENT TEACHING

ANNOTATION

The current state and prospects for the transition to a credit-modular system for the development of oral competence of students of higher philological education, the principles of a credit-modular system of universities based on advanced foreign experience, recognition of learning outcomes. Substantiated are academic mobility, the accumulation of grades, the

interest of teachers and students in science, as well as the introduction of a well-defined assessment system.

Kalit so'zlar: pragmatik, pedagogik xususiyatlar, oliy ta'lim, o'zbek tili o'qitish metodikasi, zamonaviy o'qitish talablari, o'quv topshiriqlari, nutqiy kompetensiya.

Tilshunoslik fanlari ona tili o'qitish metodikasi didaktik, pragmatik yondashuvga asoslanmoqda, dars mashg'uloti jarayonida lingvistik kompetentsiyalarni rivojlantirish lingvodidaktik kompetentsiyalarni rivojlanishiga olib kelish ko'zda tutilmoqda. Suhbat, test, savol-javob, mustaqil o'quv topshiriqlar ustida ishlash, statistik metodlari asosida xalqaro tajribalarda til o'rganishga qo'yilgan aniq talablar orqali (tinglab tushunish), (gapirish), (o'qish) va (yozish) malakalari rivojlantiriladi. Ona tili o'qitishda mazkur metodlardan biroz ijodiyroq foydalanish maqsadga muvofiq, bizningcha. Chunki, talabalar tilning tashuvchilari sifatida muayyan nutqiy ko'nikma va malakalarga ega bo'lgan holda OTM ga keladilar. Talabalarda ona tilidan (ular tilning tashuvchilari bo'lgani uchun) ba'zi ko'nikmalargina rivojlantiriladi, asosan ulardagi lingvodidaktik ko'nikmalarni takomillashtirish ayniqsa, o'zbek tili va adabiyotoi o'qituvchilari ona tilida matn yoki suhbatni tinglab tushunadi, o'qiy oladi, gapira oladi va yoza oladi. Bunday vaziyatda ona tili o'qitish metodikasining didaktik vazifasi talabalarda eshitganlarni to'g'ri tushuna olish, adabiy tilde ravon mantiqan izchil gapira olish, matnni o'qib tushuna olish hamda to'g'ri va mazmunli yoza olish ko'nikmalarini takomillashtirish lozim. [2,19].

Filologik ta'lim traektoriyasini ma'lum bo'lishicha, xalqaro til o'qitish metodikasida nutqiy ko'nikmalarni rivojlantirish asosiy masalalardan bo'lib, uni amalga oshirish o'quv topshiriqlari sifatiga ko'proq bog'liq bo'lmoqda. Dunyoda oily ta'lim tizimi talabaning mustaqil faoliyatiga asoslanganligi bilan muhim ahamiyatga ega. Rivojlangan davlatlarda tillarni o'qitishga doir ilmiy adabiyotlarda mustaqil o'quv topshiriqlarning mazmuniga, samaradorlik darajasiga alohida e'tibor beriladi va ta'lim jarayonida mustaqil ta'lim topshiriqlaridan savol, tezkor savol-javob, topshiriq vqa matn tahlillari va mashqlardan unumli foydalaniladi. Xalqaro tajribada o'quv topshiriqlari o'zaro muloqotning samarali bo'lishiga qaratiladi. Amalda foydalanilgan mustaqil, o'quv topshiriqlari avvaldan belgilangan ma'lum mezonlar asosida rivojlantiriladi. Olib borilayotgan tadqiqotlar mazmuni, natijasi oliy filologik ta'limda kredit-modul tizimiga o'tishning amaldagi holati va istiqbollari belgilab berilgan. Filologik oliy ta'lim tizimining ona tili o'qitish metodikasida o'quv topshiriqlaridan foydalanishning mavjud holati, xususan, oliy o'quv yurtlarida ona tili o'qitish metodikasi mashg'ulotlarida bo'lajak ona tili va adabiyot o'qituvchilarini tayyorlashga mo'ljallangan o'quv adabiyotlarida savol, mashq va topshiriqlarning berilishi tahlil etish, shuningdek, o'quv topshiriqlarini didaktik va pragmatik jihatdan takomillashtirish bo'yicha olib borilgan tadqiqotlar tahlil qilindi. M.B.Elkonin konsepsiyasiga ko'ra, bolani rivojlantirish

jarayonida, avvalo, faoliyatning motivatsion tomonini, keyin esa texnik jarayonni oʻzlashtirish amalga oshirilishi kerak. Shu bilan birga, olimlar quyidagi omillarni ham ajratib koʻrsatadilar: ijtimoiy-siyosiy (tilning davlatga xosligi, maktabda oʻqish majburiyati); kasbiy qiymat (kasbga oʻqitish davlat tilida olib boriladi); ijtimoiy obroʻ, jamoaviy mas'ullik; kommunikativ (ona tilida muloqot qilish zaruriyati); oʻz-oʻzini tarbiyalashga ehtiyoj, oʻzini takomillashtirish istagi bilan bogʻliq sabablar; utilitar (ma'lum hayotiy manfaatlarga erishish vositasi sifatida tilni bilish zarurati); xavotirlanish sabablari (sinfni orqaga tortmaslik, past baho olmaslik); ona tili va adabiyoti oʻqituvchisiga hurmat motivi. Til tashuvchisining rivojlanish darajasiga ta'sir qiluvchi psixologik shartlar orasida lisoniy qobiliyat alohida ahmiyatga ega. Koʻpchilik zamonaviy olimlar "til tashuvchisi" tushunchasinining tuzilish tarkibiga quyidagilarni kiritadilar: tilning lingvistik kompetensiyasi; nutqiy kompetensiyasi; fan kompetensiyasi; pragmatik kompetensiya; kommunikativ kompetensiyalarini izohini metodik mustaqil o'quv topshiriqlari asosida izohlaymiz. Oʻzbek tili o'qitish metodikasi ta'limi talabalarning tafakkur qilish faoliyatini kengaytirishga, erkin fikrlay olishi, oʻzgalar fikrini tinglashi, oʻz fikrlarini ogʻzaki va yozma ravishda ravon bayon eta olishi, jamiyat a'zolari bilan erkin muloqotda boʻla oladigan koʻnikma va malakalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Bu oʻrinda Oʻzbek tili ta'limiga oʻquv fani emas, balki butun ta'lim tizimini uyushtiruvchi Oʻzbek tili metodikasi ta'lim jarayoni sifatida qaraladi. Nutq-kishi faoliyatining turi, til vositalari (soʻz, soʻz birikmasi, gap) asosida tafakkurni ishga solishdir. Nutq oʻzaro aloqa va xabar, oʻz fikrini his-hayajon bilan ifodalash va boshqalarga ta'sir etish vazifasini bajaradi. Yaxshi rivojlangan nutq jamiyatda kishi faoliyatining muhim vositalaridan biri sifatida xizmat qiladi. Talaba uchun esa nutq OTMda muvaffaqiyatli ta'lim olish qurolidir. Nutq oʻstirish o'zi nima? Agar talaba va uning tilidan bajargan ishlari koʻzda tutilsa, nutq oʻstirish deganda tilni har tomonlama faol amaliy oʻzlashtirish tushuniladi. Agar oʻqituvchi koʻzda tutilsa, nutq oʻstirish deganda,bu nutqiy kompetentsiya bo'lib, talabalarning tilning talaffuzi, lugʻati, sintaktik qurilishi va bogʻlanishli nutqni faol egallashlariga yordam beradigan metod va usullarni qoʻllash tushuniladi. Nutq oʻstirishda uch yoʻnalish aniq ajratiladi: **1) soʻz ustida ishlash; 2) soʻz birikmasi va gap ustida ishlash; 3) bogʻlanishli nutq ustida ishlash.** Koʻrsatilgan uch yoʻnalish parallel olib boriladi: lugʻat ishi gap uchun material beradi; soʻz, soʻz birikmasi va gap ustida ishlash bogʻlanishli nutqqa tayyorlaydi. Oʻz navbatida bogʻlanishli nutq hikoya va insho lugʻatini boyitish vositasi boʻlib xizmat qiladi. Yozma nutqni rivojlantirish ogʻzaki nutqqa qaraganda ancha murakkab jarayon sanaladi. Chunki u talabalardan grammatik va mazmun jihatidan toʻgʻri jumla qurishni, har bir soʻzni oʻz oʻrnida toʻgʻri qoʻllashni,fikrni ixcham, izchil, ifodali, uslub jihatidan sodda va ravon ifodalashni, bayon qilingan fikrlar sosida xulosalar chiqarishni talab etadi. Bu nutqning murakkab tabiati yana shundaki, u imlo, tinish belgilari va uslub bilan bogʻliq. Soʻzni toʻgʻri yozish, tinish belgilarini oʻrinli qoʻllash, fikrni uslub talabiga muvofiq bayon qilish talabadan katta mas'uliyatni talab etadi. Shu sababli

nutqning bu turi ancha sekin va murakkab kechadi. Yozma nutqning o‘ziga xos xususiyatlaridan yana biri uni tekshirish, tuzatish, takomillashtirish mumkinligidir. Bu jihatdan u og‘zaki nutqqa qaraganda ancha qulay imkoniyatlarga ega. Talaba yozma nutqdagi xato va kamchiliklar ustida ishlaydi, ularni bartaraf etadi, keyingi ishlarida bu xato va kamchiliklarga yo‘l qo‘ymaslikka intiladi. O‘zbek tili o’qitish metodikasi dars mashg’ulotlarida o‘qituvchi shuni ham unutmaslik lozimki, ko‘pincha talabalar yozma ishlarda imlo va tinish belgilariga katta e'tibor berib, matnning mazmuni ustida yetarli ish olib bormaydilar. O‘zbek tili mashg‘ulotlarida shunday holatni vujudga keltirish lozimki, talaba yaratgan matnidan qoniqish hosil qilsin. Bu uni o‘z nutqini takomillashtirib borishga ilhomlantiradi. Talabalar mustaqil ravishda ijodiy fikrlashsalar fikr mahsulini nutq sharoitiga mos ravishda og‘zaki, yozma shakllarda to‘g‘ri, ravon ifodalay olsalar, demak, O‘zbek tili mashg‘ulotlari samarali o‘tgan bo‘ladi. O‘zbek tili mashg‘ulotlarida talabalar nutqining rivojlanishini qiyinlashtirayotgan omillardan yana biri talabalarning uyda, ko‘chada yoki guruhdan tashqari paytlarda tojik, turkman, qirg‘iz yoki boshqa (sheva) tilda so‘zlashib, OTMda o‘zbek tilida o‘qishidir. Etnografik ma'lumotlar shuni ko‘rsatadiki, jumhuriyatimiz hududida juda ko‘p tojiklar, turkmanlar, qirg‘izlar, qozoqlar yashaydi. Ularning ko‘pchiligi uyda tojik, qirg‘iz va hokazo tilda so‘zlashib, OTMda o‘zbek tilida o‘qishdi. Bu hol, shubhasiz, talabalarda tilning boy imkoniyatlaridan foydalangan holda o‘z fikrini erkin bayon qilish imkoniyatini chegaralaydi. Yuqorida sanab o‘tilgan salbiy omillardan tashqari O‘zbek tili o‘qitish metodikasidan guruhdan va OTMdan tashqari olib boriladigan ishlarning mundarija va mazmun jihatdan bo‘shligi, yagona nutq rejimiga hamisha ham rioya qilmaslik, dars mashg’ulotlarida talaba nutqi ustida yetarli ishlamasligi kabi talabalarning og‘zaki va yozma nutqini rivojlantirishga salbiy ta'sir qiladi. Tilni amalda o‘zlashtirish o‘zbek tilining barcha tovush birliklarini (tovush – bo‘g‘in – ibora - matn) tinglab ajratib olish va ularni to‘g‘ri talaffuz qilishni nazarda tutadi, shuning uchun talabalarda boshlang’ich bilimning yetarli bilimga ega bo’lishi tovushni talaffuz qilishni rivojlantirish borasidagi filologik metodik ishlar muntazam ravishda olib borilishi lozim. Ohang, tembr, pauza, urg‘ulashning turli xillari tovush ifodaliligining muhim vositalari hisoblanadi. Talabaga intonatsiyadan to‘g‘ri foydalanishni, bildirilayotgan fikrning nafaqat mazmuniy ahamiyatini, balki emotsional xususiyatlarini ham bergan holda, uning intonatsion tasvirini qurishni o‘rgatish juda muhim. Shu bilan parallel ravishda, vaziyatdan kelib chiqqan holda, talaffuz tempi, past-balandligini to‘g‘ri qo‘llash, tovushlar, so‘zlar, iboralar, gaplarni aniq talaffuz qilish (diksiya) qobiliyatini shakllantirish ishlari ham olib borilishi lozim. Talabalarda nutqning intonatsion jihatiga diqqat-e’tibor qaratishni tarbiyalar ekan, tajribaga ega tilshunos pedagoglarning nutqni tinglash qobiliyatini, tembr (har bir tovushning o‘ziga xos bo‘lgan sifati) va vaznni his qilish, tovush kuchini sezishni rivojlantiradi, bu esa kelgusida musiqa tinglash qobiliyatini rivojlantirishga ham ta’sir ko‘rsatadi.

Nutq intonatsiyasi, tovushning ifodaliligi ustidagi ishlar talabalarning bildirilayotgan fikrga nisbatan, matndan kelib chiqqan holda, ovozini balandlatib yoki pasaytirib, talaffuz qilinayotgan matnga mantiqiy va emotsional urg‘u berish orqali o‘z munosabatini bildirishni o‘rganishlari uchun zarur. Suning uchun tilshunos pedagog tegishli topshiriqlardan ko‘proq foydalanishi lozim. Aynan ushbu qobiliyatlar talabaga turlicha intonatsion ifodalashni talab qiluvchi turli xildagi ravon fikrlarni tuzish – hikoya qilish, tasvirlash, mulohaza yuritish uchun zarur bo‘ladi. Tarbiyachi nutqning tovush jihatini rivojlantirar ekan, talabaga fikrlarning predmet, fikr bildirish mavzusi va tinglovchilardan kelib chiqqan holda kommunikatsiya maqsadlari va shartlariga mos kelishini hisobga olishni o‘rgatishi lozim. Nutqning o‘rinli bo‘lishi, tezligi esa atrofdagi muhitga va fikrning maqsadiga mos kelishi lozim. Nutqning grammatik tuzumini o‘zlashtirish ustidagi ishlar jarayonida nutqning turli qismlarida so‘z hosil qilish usullarini o‘rganish, til umumlashmalarini shakllantirish, shuningdek sintaktik tuzilmalar qurish (oddiy va qo‘shma gaplar) vazifalari bosh vazifa sifatida namoyon bo‘ladi. Nutqning tovush madaniyatini tarbiyalashda intonatsion ifodalilik, temp, talaffuz va fikrni bayon qilishning ravonligi ustida ishlashga ko‘proq ahamiyat berish darkor, zero, ravon nutqning shakllanishi ushbu ko‘nikmalarga asoslanadi.Tilshunos metodik pedagog talabalarga gaplarni parallel ravishda bog‘lashni o‘rgatishi zarur, bunda gaplar bir-biriga ulanmaydi, balki taqqoslanadi yoki hatto qarama-qarshi qo‘yiladi. O‘qituvchi metodist yo‘naltiruvchi va aniqlashtiruvchi savollarni berish, interfaol o‘yinlar orqali vaziyatlarini yaratish talaba tashabbusini qo‘llab-quvvatlashi darkor. Oqituvchining sekingina hikoya mazmunini, rejasini, voqealarning ehtimoliy rivojini, so‘z shaklini aytib qo‘yishi birgalikdagi so‘z ijodkorligida muhim ahamiyatga egadir. Axborotni uzatish yoki uni bayon qilish usullariga ko‘ra fikr bildirishning quyidagi turlarini ajratish mumkin: tasvirlash, bayon qilish mulohaza, fikrlarida kontaminatsiyalangan (aralash) ko‘rinishda uchrashi mumkin, ya’ni ularda tasvirlash (mulohaza) usullari bayon qilishga qo‘shilib ketadi

Dars mashg’ulotida talabani savol berishga undash mumkinmi, ko‘p hollarda bunga e’tibor berilmaydi, imkoniyat yaratilmaydi. Talabalar tomonidan o‘qituvchiga savol berilsa, aksariyat holatda rag‘batlantirilmaydi. Ona tili mashg‘ulotlarida va boshqa fanlarda ham o‘quvchilar, asosan, javob beruvchidir. [4,54].   Pragmatik pedagogika hayotdan olingan maqsadlarni himoya qiladi. Amerika maktabi pragmatik ta’lim zarurligini isbotlay olgan va umumiy aholining taraqqiyoti va manfaatlariga mos keladigan ta’lim maqsadlarini taklif qila olgan. Ta’lim, D. Dyuining fikricha, insonni hayotga tayyorlash vositasi emas, u hayotning o‘zi. Tarbiya odamlarni birlashtirishi, yoshlarni ijtimoiy tinchlik va totuvlik ruhida tarbiyalash lozim. D.Dyui ta’lim tizimi ijtimoiy muhitni yaxshilash, jamiyat turini inqilobiy o‘zgarishlarsiz o‘zgartirishning hal qiluvchi vositasi sifatida namoyon bo‘ladi. O‘quv maqsadlari D. Dyuining uslubiy ko‘rsatmalari zamonaviy nazariyalar bilan hamohang. Bu nazariyotchilarning fikrlarini umumlashtirib, pragmatik pedagogikani tarbiyalashning

umumiy maqsadi shaxsning o'z-o'zini tasdiqlashi, tan olishi, degan xulosaga kelish mumkin. Uning fikriga ko'ra, ta'lim hayotiy muammolarni qanday hal qilishni o'rgatishi kerak. Ona tili ta'limida har bir mashg'ulot orqali beriladigan savol, topshiriq va mashqlar ham xuddi shunday o'quvchining hayotiy muammolarini yechishga yo'naltirishi lozim. Bu borada o'zbek tilshunosligida olib borilayotgan tadqiqotlardan ham foydalanish lozim. ` Xulosa sifatida ijodiy tafakkur sohiblarini tarbiyalovchi dars mashg'ulotining asosini fikrlashga yo'naltiruvchi o'quv topshiriqlari tashkil qiladi. Bunday zamonaviy dars mashg'uloti javob berishi kerak bo'lgan umumiy talablar quyidagilardan iborat: Talabalarning bilish faoliyati uchun tegishli bo'lgan barcha shart-sharoitlarni yaratish, ularning qiziqishlari, mayllari va ehtiyojlarini hisobga olib matnga yoki mavzuga o'quv topshiriqlarini ishlab chiqish. Savol va topshiriqlar tuzishda fanlararo integratsion bog'lanishlarni e'tiborda tutish. Til o'rganishni murakkab jarayonga aylantirib qo'yganmiz, kasbiy malaklar alohida masala bo'lib qolayotganligi OTM o'qituvchisidan fanga oid tilshunosning bilim va ko'nikmasini, lingvistikaning metodik sohasini bilishni talab etadi. Eng yangi ilmiy yutuqlardan, eng yaxshi pedagogik amaliyotdan foydalanib, ta'lim jarayoni tezkor savol-javob asosida dars mashg'uloti mashg'uloti tashkil qilish, faqatgina amaliy mashg'ulotlar jzarayonida amalga oshiriladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Usmonov B.Sh, Habibullaev R.A. Oliy o'quv yurtlarida o'quv jarayonini kredit-modul tizimida tashkil qilish. O'quv qo'llanma. T. "Tafakkur" nashriyoti, 2020 y. 120 bet.
2. Usmonov. S. Umumny tilshunoslik. Toshkent, 1972, 144- bet.
3. Djon Dyui. Obщestvo i yego problemы John Dewey. The Public and its Problems. Denver,— Perevod s angliyskogo: I. I. Myurberg, A. B. Tolstov, Ye. N. Kosilova. — M., 2002.
4. Л.R.Раупова. Диалогик нутқнинг дискурсив талқини (полипредикатив бирликлар мисолида). Монография. Ўзбекистон фанлар академияси "Фан", 2011 йил.